

№7
ЛИПЕНЬ
1989

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БІСНИК ТОВАРИСТВА ЛЕВА

Назустріч новим виборам

Цікава арифметика.

Колись давно-давно, коли марксизм був ще не догмою, а керівництвом до дії, класики цього вчення любили повторювати, що в кожній науці є рівно стільки науки, скільки у ній є математики. Попробуємо застосувати цю тезу при розгляді деяких результатів з'їзду нар.депутатів, а власне – для створення сусп.-політичного портрету тієї групи радянськ. парламентаріїв, яка з легкої руки Ю.Афанасьєва була охрещена "агресивно-послушною більшістю".

Що ця більшість у найближчий час визначатиме долю перебудови, мабуть, не треба доводити. Бо більшість власне для того і є більшістю, щоб нав'язувати свої рішення меншості, надаючи своїм політичним інтересам характеру закону. То чого ж ми можемо чекати, на що можемо надіятись, врешті, чого ми повинні боятись від парламентської більшості?

Оскільки у вивченні науки демократії ми ще досі перебуваємо у початкових класах, то, відповідно, в пошуках відповіді на ці питання ми будемо застосовувати не складні математичні формули, а найпростіші арифметичні дії. Для цього скористаємось з даних троякого роду: по-перше, результатами голосування на з'їзді, по-друге, цифровими даними опиту депутатів, який провела служба "Мнение" /див.:Литературная газета.- 1989.- 21 июня.- с.11./ і, по-третє, тою інформацією, яку безпосередньо було почерпнуто з екранів телевізорів.

Отже, що собою становить "агресивно-послушна більшість"? У кількісному відношенні загальне число голосів цієї групи рідко падало нижче 1000. Це забезпечувало їй 50% + декілька процентів голосів майже при всіх голосуваннях. Навіть у тих випадках коли 50% планка нею не досягалася, вона все одно залишалася в арифметичній більшості. Тому всі спроби радикальної меншості впливати на рішення з'їзду виявилися безрезультатними, а єдина значна перемога радикалів – проведення Б.Єльцина у склад Ради Національностей – була досягнута не шляхом першого голосування, а шляхом складного /і благородного/ маневру.

"Агресивно-послушна більшість" виступає:

за:

- безальтернативний вибір /до призначення/ керівних посад /1415 голосів, поданих проти включення кандидатури Оболенського у бюлетень виборів Голови Президії Верховної Ради СРСР/;
- збереження однопартійної системи /44% опитаних депутатів/;
- збереження процедури прописки за місцем проживання /53% опитаних/;
- посилення контролю над кооперативами /51% опитаних/;
- за дальше технічне удосконалення атомних станцій /50% опитаних/;
- за збереження смертної кари в карному законодавстві /65% опитаних/;

проти:

- відміни на час роботи з'їзду Указу про мітинги /1261 голос/;
- безумовного звільнення депутатів Верх.Ради з роботи під час виконання ними депутатських функцій /1419 голосів/.

"Агресивно-послушна більшість" схвально зустрічає гостру критику всіх головних важелів економічної реформи – аренди, кооперації, недержавних форм власності, децентралізації управління /див. Комсомольская правда.- 1989. 9 июня/. Ця ж група депутатів влаштовує овації генералу Радіонову і майору Червонопиському, відверто цькує академіка Д.Сахарова, оплесками вітає необрання у Раду Союзу академіка Т.Заславську та доктора екон.наук Г.Попова, які входять у число головних "прорабів перебудови".

Прямо скажемо, невеселі думки приходять у голову після одного переліку цих фактів... Перед нами – чітка позиція на кшталт "броня крепка, а танки наши быстры...". Це – позиція адміністративно-бюрократичного апарату, представленого на найвищому рівні законодавчої влади. Це – платформа прихильників поміркованих реформ, косметичних прикрас на хворому тілі адміністративно-бюрократичної системи, змін, які кардинально нічого не міняють, не підкопують основ влади тих, хто уже сидить при владі.

То чи не пора вже над дверями Кремлівського палацу, де відбуваються засідання з'їзду, повісити плакат з цитатою із безсмертної поеми Данте Аліг'єрі: "Залиши свої надії всякий, хто заходить сюди"? Думаю, що не пора. Вселяє надію той факт, що від голосування до голосування чисельність більшості падала. Правда, не настільки, щоб ця група перестала бути більшістю, але помітна загальна тенденція до зміцнення радикального крила з'їзду, аж до утворення міжрегіональної групи.

З яких груп формувалася більшість? По-перше, з числа тих 750 депутатів, які від громадських організацій попали прямо в Кремлівський палац, як правило, минаючи етап передвиборної боротьби. Кажу як правило, бо для окремих депутатів окремих організацій /Академія наук, Спілка письменників, Спілка журналістів/ шлях до з'їзду далеко не був встелений квітами. І все ж, саме ця група дає найбільшу кількісну прибавку для парламентської більшості. По-друге, з числа тих депутатів, які з великою ласкою і ніжністю були пропущені окружними виборчими зборами. Переважно – це представники середньої ланки апарату, надійні опори нашої рідної адміністративно-бюрократичної системи. У регіональному відношенні особливо багато дали їх середньоазіатські республіки, а також ті республіки, які найбільш активні прихильники реформ традиційно називають "Вандеями перебудови", тобто Україна і Білорусія. З радістю можна відмітити, що львівські депутати – Р.Федорів, Р.Братунь, І.Вакарчук, не входять до цієї групи. І, по-третє, з числа тих людей, які були у спішному порядку виставлені апаратом як противага до народних обранців, і які завдяки такій підтримці одержали перемогу у виборах. Ця група депутатів не готова до серйозної законодавчої діяльності, і часто голосує так, як голосує голова регіональної організації /перший секретар чи секретар обкому і т.п./. Ця група хитається між більшістю і меншістю, віддаючи поперемінно голоси то одній, то другій групі, або утримується при голосуванні. Її загальна частка серед депутатів хитається від 6 до 14%. Саме ця група у міру розгортання подій поступово радикалізується, про що свідчить чисельне зростання голосів меншості.

Сам останній факт вселяє надії, бо таке переливання сил може мати вирішальний вплив на дальшу розстановку сил на з'їзді в користь радикалів, а тоді теперішня більшість стане меншістю. Хоча, як кажуть, можливі і ін.варіанти...

Будемо ж надіятися на краще. Нам потрібна влада, яка не зможе управляти по-старому. Бо народ жити по-старому давно уже не хоче. І якщо ми не приведемо до спільного знаменника обидві частини цього складного рівняння, тоді й парламент, навіть найрозумніший, не буде уже нікому потрібний. Приєднаймося ж до молитви, з якою встає і лягає спати депутат Ю.Черниченко: "Не приведи Бог видеть русский бунт, бессмысленный и беспощадный".

Д.Кушплір.

Дискусійна трибуна

КОНСТРУКТИВІЗМ І НЕПРИМИРЕННІСТЬ

24 червня 1989 р. відбувся пленум Львівського ОК КП України. У виступах, що прозвучали на ньому, чітко прослідковується дві тенденції. Можна не погоджуватися з певними моментами виступів тов.Я.Погребняка, В.Волкова і В.Гончарука, але не можна не зауважити, що тон їхніх промов був спокійний, розважливий, конструктивний: треба шукати шляхів порозуміння із самодіяльними об'єднаннями, з народом. На жаль, не було цього у виступах керівників "районної ланки" - тут панували старі настрої "не пущать!", заклики до виключно силових методів вирішення питань. Не знати, чого було більше у словах одного з промовців - звичайної некомпетентності чи свідомих перекручень. Спочатку, всупереч істині, було заявлено, що Т-во Лева закликало до бойкоту виборів /невідомо, що мав на увазі під "бойкотом" виступаючий, але кожен львів'янин знає, що наше товариство на всіх етапах "виборчої епопеї" принципово виступало проти бойкоту як безперспективної тактики/. Потім за "ідеологічний заклик так званого "інформаційного вісника" Т-ва Лева під назвою "Поступ" № 3" промовець видає кілька слів І. Юхновського, сумлінно передрукованих "Поступом" із стенограми виступу на установчій конференції Регіональної ради НРУ. Це зрозуміло: набагато безпечніше нападати на юридично беззахисне /бо досі не зареєстроване/ Т-во Лева, ніж на академіка, делегата XIX конференції КПРС! Після цих двох неправдивих тверджень важко повірити і в третє: про вчительку, яку нібито хтось пригрозив повішати за незнання укр.мови. Взагалі, дивує легковажність деяких заяв людей, які вважають, що виступають проти розпалювання міжнаціональної ворожнечі, - записку з погрозами розправи на дверях могли прочитати кілька осіб, а після того, як про неї доповіли на пленумі і виступ був поширений 2-ма обл.ґазетами тиражем кількасот тисяч примірників, про це вже знає ціла область. Невже такий виступ сприяє послабленню напруженості /вже не питаємо, чому численні правоохоронці протягом місяця не можуть затримати бодай одного автора тих листівок/?

Треба сказати і про іншу сторону. Мабуть, люди, які виступають за правову державу, не повинні дозволяти собі несанкціонованих походів після санкціонованих віч. Не можна не погодитися з Я.П.Погребняком: "Кожен такий захід повинен бути санкціонований, зумовлений важливістю проблеми, належно організований і тематично спрямований". Справді, замість розмахування національним стягом майже щодня при потребі чи без потреби, чи не краще зайнятися тепер дійсно нагальними справами: організацією мережі груп НРУ, розробленням конкретної програми його діяльності на найближчий час, активним обговоренням проекту Закону УРСР про вибори, який незабаром має з'явитися, і, нарешті, підготовкою до самих виборів. Ось ці конкретні питання і варто обговорювати на вічах.

Але, з другого боку, як утриматися львів'янам від маніфестацій з національними прапорами тепер, коли після прийнятого з незрозумілою поспішністю рішення комісії Верховної Ради УРСР, вони виявилися фактично забороненими. Звичайно, на Наддніпрянщині можуть бути люди, які вважають синьо-жовтий прапор за націоналістичний. Але як комісія могла проігнорувати думку 10-мільйонного народу Зах.України, що сприймає цей прапор за справді національний? Для галичан, буковинців і закарпатців поєднання блакитної та жовтої барв - це символ Галицько-Волинського князівства, це прапор, під яким від революції 1848 р. протягом 90 літ наші предки боролися за національне і соціальне визволення. Це прапор, під яким десятки тисяч стрільців УГА - кращих синів галицького селянства, робітництва й інтелігенції - у 1918-19 рр. рясно поливали своєю кров'ю рідну землю, боронячи її від польського окупанта, тобто борячись із тим, з чим було покінчено у вересні 1939 р. /тут варто нагадати слова, сказані Я.П.Погребняком на пленумі: "Сьогодні гостро стоять питання науково обгрунтованого висвітлення справжньої картини становлення Західноукраїнської Народної Республіки - ЗУНР"/.

Вертаючись до поч. статті, спробуймо пояснити вищеназвані серйозні розходження між учасниками пленуму. Керівники Львова та області вже більше року працюють в умовах небаченого досі піднесення політичної активності населення нашого міста і встигли освоїтися в них, районні керівники опинилися в такій ситуації кілька місяців тому і, напевно, досі перебувають у стані шоку /цим можна пояснити також і одностайне несприйняття позиції нар.депутата СРСР Р.Федоріва, за якого проголосувало понад 800 тис. мешканців області!/. Що ж, побажаємо їм якнайшвидше вийти з шокового стану, реально і об'єктивно оцінити ситуацію, шукаючи в ній те, що єднає, а не те, що розділяє.

К.ДАРМОГРАЙ.

ЯК НАШЕ СЛОВО ВІДГУКНЕТЬСЯ ?

Країна зараз подібна до величезного дискусійного клубу, який продовжує обговорювати хід і наслідки З'їзду нар.депутатів. А на Львівщині харч дискусіям підкинула ще й публікація матеріалів пленуму обкому партії /24.06.89р./

Ми, звичайно, не претендуємо на всесторонній їх аналіз, але надто часто згадувалось у виступах Т-во Лева, щоб не виникло бажання й собі поділитися деякими міркуваннями щодо висловлених думок.

1-й секр.обкому Я.П.Погребняк віддав належне Т-ву: "Ми підтримуємо його діяльність і будемо всіма засобами сприяти його роботі... Дійсно, молоді люди, які входять в Т-во, роблять немало".

Але тов.Погребняка чомусь дуже турбує, що Т-во не цурається громадської роботи: "Потрібно розібратися з тими членами тов-ств, які прагнуть у своїх корисливих цілях перетворити їх у політ.організації". Хто ж то з нами буде розбиратися? Обком? Але ж більшість з нас не члени партії. І чому політизація нашого життя можлива лише в корисливих цілях? Це ж так мало кого можна звинувачувати в корисливості.

Взагалі, зворушує турбота високих керівників про цноту нашого статуту: "Їх діяльність дуже політизується, що суперечить власному статуту, відволікає від основних напрямків роботи".

Але ж у статуті написано, що Т-во Лева - громадська організація. Отож ми зовсім не всупереч, а згідно наших документів займаємось не лише етнографічною та екологічною діяльністю. Тим паче, що проблеми збереження і нац.культури, і природнього середовища невідворотньо набрали політ.характеру.

Принагідно зазначимо, що дісталось й Т-ву ім. Шевченка. Тов.Погребняк /не без гумору, як на нас/ дає вказівку: "Т-ву укр.мови необхідно... утверджувати на ділі російську мову як мову міжнаціонального спілкування".

Щодо НРУ, то не вживаючи жодних негативних епітетів, Яків Петрович все ж підсумував: "створювати нові організаційні структури недоцільно". Дозвольте спитати: що дало підстави для такої впевненості? Може, ті 70 років, протягом яких Нар.Руху не існувало, а ми будували щось таке, що сьогодні потрібно перебудовувати?

Найбільш конструктивним видався нам виступ 1-го секр.міськкому партії В.А.Волкова. Критично оцінивши ситуацію в місті, він зазначив, що вона зумовлена "негнучкими, часом помилковими діями парт. і радянських органів" під час виборів, тим що "парт. актив... погано вивчав особливості нового Закону про вибори", відсутністю "теоретичного аналізу процесів, що відбуваються", негнучкістю ідеологічної діяльності, якоюсь незґрабністю "у вирішенні найбільш актуальних проблем".

Т-во Лева сподівається дієвої реалізації заяви тов.Волкова: "Нам потрібно об'єднати зусилля, контактуватися з неформалами, шукати спільні виходи".

Не будемо лукавити, приємно, коли офіційна преса згадує "Поступ". А 22.06 з приводу роботи Т-ва Лева і "Поступу" зокрема ми мали цікаву двогодинну

/закінчення на 4-й стор./

Дискусійна трибуна

ЯК НАШЕ СЛОВО ВІДГУКНЕТЬСЯ ?

/поч. на 2-й стор./

розмову в редакції "Лен.молоді". Знаючи скрутне становище, в яке не раз потрапляє гол.ред. М.Батіг, на прощання жартували: як не дозволять вам друкувати, то давайте матеріал про цю зустріч у "Поступ" - не залежиться.

А от слова 1-го секр. Бродівського райкому партії Р.Х.Данилюка на пленумі обкому: "обурення комуністів, невдоволення населення викликають також ідеологічні заклики т.зв. "інформаційного вісника" Т-ва Лева під назвою "Поступ" в ном.3-му за травень ц.р."

Нащо наш народ ділити на два табори - комуністів та населення? Причому перші, очевидно, більш зрілі, свідоміші - бо обурюються, а решта, таке собі населення безпартійне, лише невдоволене. Що ж "Поступ" таке втнув? Виявляється, у ч.3-му тов.Данилюк здибав слова акад.Юхновського: "ми повинні створити державу". І обурено вигукує: "Яку державу? У нас є держава, люди добрі. Що ж це за заклики?"

Так от, пояснюємо тов.Данилюку і всім подібним до нього. Ми дійсно повинні створити державу. Яку? Та хоч би правову. Відкрийте якусь офіційну газету, тов.Данилюк, і переконаєтесь, що ця думка вперше висловлена не "Поступом", і що це, дозвольте нагадати 1-му партійцю Бродівського р-ну, є лінією КПРС на сучч.етапі. А може тов.Данилюк не поділяє такої лінії? Може, йому слід визначитись, де бути: в складі обкому партії чи в Антинародному Русі України? І заявити про це публічно /хоч би листом у "Поступ"/.

А закінчити ці дискусійні записки хотілося б словами прокурора обл. Л.Ф.Ізосимова, звернутими до учасників пленуму: "Хто з почуттям виконаного обов'язку може сказати, що зробив усе можливе для утвердження морального принципу - не вкради? Хто може сказати, що зробив усе для виховання поваги до здоров'я, честі та гідності людини? Хто по-справжньому потурбувався про те, щоб кожний глибоко усвідомив межу між особистою розкутістю й поведінкою антигромадського забарвлення? Подібних питань можна поставити чимало. Якщо зможемо відповісти на них, є надія, що справи можна покращити".

О. КРИВЕНКО.

Чи ЗЕЛЕНИЙ світ?

А міністр своє знає...

Цікавий документ вмістила Луцька комсом.газета "Молодий ленінець" 24.06.89 - відповідь міністра атомної енергетики СРСР М.Ф.Луконіна на запит групи нар.депут. про недопустимість розширення потужностей Рівненської та Хмельницької АЕС.

Депутати висловили думку не лише 300 000 жителів обох обл., які надіслали письмові заяви редакціям газет, а й парт. і радянських органів. В рішенні Рівненської обл. Ради нар.деп. від 13.05, зокр., записано: "Враховуючи думку виборців, численні протести труд.колективів, громадськості, заборонити будівництво 5-го і 6-го енергоблоків Рівненської АЕС, реконструкцію у зв'язку із цим Хрінниківського водосховища та вважати недоцільним дальше розширення Хмельн.АЕС. Відмінити всі раніше прийняті рішення облвиконкому, які дозволяли проектні та вишукувальні роботи в цьому напрямку. Довести до відома Ради Мін.УРСР, що трудящі обл. рішуче виступають проти нарощування потужностей станцій та реконструкції водосховища, і просити у зв'язку з цим переглянути раніше прийняті рішення з цього питання..."

У свою чергу заст.Голови Ради Мін. УРСР, голова держплану республіки В.Фокін у "Робітн. газеті" 20.05 повідомив: "Офіційно не оформлені, але практично прийняті рішення про припинення будівництва Кримської і Чигиринської АЕС, 5-го і 6-го енергоблоків на Хмельн. і Рівненській станціях. Ми і надалі <u>повинні</u> і <u>будемо</u> послідовно відстоювати інтереси республіки в подібних справах".

А от всесоюзний міністр заявляє, що додаткові блоки <u>будуть</u> споруджені під Рівним та Хмельницьким. Щоправда, тов. М.Луконін пішов на поступки в питанні розширення Хрінниківського водосховища. Виявляється, в цьому нема конечної потреби. Отже, 1-а перемога - за громадою. Козацькі могили врятовано. Та чи не перетворить Мінатоменерго та його шеф на могили пів-Волині й пів-Поділля? Коли нарешті московські відомства будуть рахуватися з волею народу та органів влади Укр.РСР?

УВАГА! НОВА РУБРИКА "ПОЗИЦІЯ"

Шановні друзі. Ми живемо в такий час, коли від особистої позиції кожного з нас залежить успіх загальної справи, коли нам, як ніколи, потрібно проявляти громадянську мужність і солідарність. Сьогодні дуже важливо, щоб відповідальні керівники, приймаючи важливі для нас рішення, рахувались з нашою думкою, знали її не від своїх не завжди акуратних замів, а прямо від нас. Одним з найпростіших способів виявлення громадської думки є листи з сотнями й тисячами підписів, якими ви висловлюєте свою позицію з приводу того чи іншого питання. Це своєрідний неформальний референдум, мітинг у письмовій формі. Отже редколегія пропонує вам нову рубрику "ПОЗИЦІЯ", в якій ми будемо публікувати тексти відповідних звернень та адреси, на які їх слід надсилати. Вам необхідно текст даного звернення переписати й поставити під ним свій підпис, вказати прізвище та домашню адресу. Крім того, Ви можете запропонувати підписати звернення своїм рідним, близьким, колегам по роботі, знайомим. Таким чином, Ви не тільки підтримаєте важливу справу, але й сприятимете активізації громадської думки, пробудженню людей від багаторічного застійного сну. Редколегія просить Вас також повідомляти, яке звернення і з якою кількістю підписів Ви відправили, для узагальнення інформації. Листи найкраще відправляти з повідомленням про вручення.

Отже перше звернення, яке слід посилати на ім'я Голови Президії Верховної Ради СРСР тов.М.С.Горбачова.

Мы, жители г.Львова, обращаемся к Вам с убедительной просьбой спасти наш древний город от экологического несчастья, которое может грянуть, если не будут приняты соответствующие меры. Дело в том, что во Львове строится ТЭЦ-2, и, согласно решения Госплана СССР, как топливо утверждены газ и уголь. Учитывая, что ТЭЦ-2 расположена в черте города, просим Вас помочь переориентировать ее только на газ, так как использование угля может поставить под угрозу не только уникальные историко-архитектурные памятники, но и здоровье жителей почти миллионного города, который уже и так задыхается от перенасыщения промышленностью и транспортом.

NN пп	Ф. И. О.	Должность место работы	Адрес	Подпись

Чи ЗЕЛЕНИЙ світ?

ЯКА НАМ ПОТРІБНА ТЕЦ ?

Що нам дасть ТЕЦ-2? - Тепло й електроенергію. И того, й інш. нам часто не вистачає. А Міненерго ТЕЦ не потрібна, бо, бачте, вона даватиме малу кількість електроенергії. Виробництвом тепла міністерство не хвилюється, бо воно в них не належить до основних планових показників. Міністерство пропонує спорудити взамін 20-30 котелень, які, по-перше, захаращуватимуть місто, по-2-ге, викидатимуть багато сажі, бо паливо в котельних згорає не повністю. До того ж, ми залишимось без додаткової кількості електроенергії. Її хронічна нестача призводить до відключення в пікові години деяких ліній електромережі в області, а то й у самому Льв.

Але ТЕЦ-2 нам потрібна на газі. Однак, на ТЕЦ споруджується паливний тракт для подачі вугілля. Мовляв, вугілля має стати резервним паливом на випадок нестачі газу. У світі аналогічного нема. Бо вугілля не може бути резервним паливом. Його треба подавати постійно, бо приготовлене до спалювання, воно має властивість самозайматися. Отже, зберігати його про запас - не можливо. Але зберігати треба - невідомо, коли не стане газу. Підраховано, що ґазу не вистачатиме прибл. два тижні в рік як мінімум, оскільки львівську ТЕЦ забезпечуватимуть лишки одного з двох магістральних газопроводів. Все зводиться до того, що нам скажуть: "не морочте голови, паліть на вугіллі постійно".

Отаким обхідним шляхом, нібито задовольнивши громадськість, нам хочуть ще більше зіпсувати повітря, наше здоров'я, нашу архітектуру. Вихід із ситуації один - вимагати припинення спорудження тракту паливоподачі та роботи ТЕЦ тільки на газі. Це можливо, якщо подавати на ТЕЦ паливо не з одного газопроводу, а з двох, що проходять через Львів.

Шановне Товариство Лева!

Звертаюся до Вас, як до останньої інстанції. По-моєму, Ви - єдині люди, які ще мають совість у Львові. Тому хочу задати декілька питань, які мене мучать довший час...

На своє горе, ми з колегами-інженерами маємо газоаналізатор для визначення вмісту в повітрі шкідливих домішок. Так ось, місяця півтора тому ми заміряли в сонячний день показники забруднення повітря по Львову. На перехрестку Пекарської-Марченка-Чехова забруднення у 26 разів перевищувало ПДК а у парку Йордан - біля статуї - в 5 разів! Найбрудніше місто арабських країн - Кувейт - біля 3 років тому мало забруднення в 11 разів вище допустимого, тут же було оголошено зоною екологічного лиха, штраф за брудний вихлоп автомобіля був встановлений в розмірі 4-х /!/ місячних заробітків - і за 3 роки вміст домішок у повітрі знизився до 3-х ПДК. І досі роблять все, щоб звести його до норми. У відсталій Індії штраф за брудний вихлоп з держ. та приватних машин складає 2 міс. заробітки, а у них таких фантастичних цифр і близько немає. Та ж Львів - настільки маленьке місто, що його стару частину можна пішки пройти за 15 хвилин! Всі цивілізовані міста Європи та деякі Прибалтики давно вже заборонили у старих частинах рух всякого транспорту, крім громадського і таксі.

Вплив таких величезних забруднень навіть не вивчений, відомо, що 8-10 ПДК дають безповоротні зміни нервової та серцево-судинної систем, рак крові та дихальних шляхів. Через 2-3 роки нікому у Львові буде боротися за чистоту мови та екологію. Наші сигнали у редакції ґазет, Юрію Сорочику, В.Д.Лясковський не дали нічого. Очевидно, хтось спить і бачить Львів у ряду екологічних катастроф Черкаси-Чернівці.

З повагою М.Червонюк, інженер.

З В Е Р Н Е Н Н Я

жителів Острозького району Рівненської обл., зачитане на мітингу 11.06 в м.Острозі, організованому первинним осередком "Зеленого світу"

Наш район знаходиться на території Зах.України, в мальовничому куточку Рівненської обл. ЦК КПУ та РМ УРСР в серпні 1981 р. прийняли постанову про оголошення ансамблю пам'яток Острога держ. історико-культурним заповідником. На його території понад 100 пам'яток, які є цінним джерелом вивчення вітчизняної історії, культури, мистецтва, архітектури, будів.техніки.

Але не краса старовинних пам'яток, а гіркі реалії сьогодення хвилюють і обурюють нас. Всього в 3-х км від міста будується Хмельницька АЕС. Її будівництво не відповідає головним санітарним нормам і правилам ОСП-72/8. Турбує нас, що будівництво АЕС почато без згоди Славутського і Острозького райвиконкомів нар.депутатів, рай. санепідемстанцій, без рішення і згоди жителів даного реґіону. Будівництво і монтаж ведеться з порушенням норм, вносяться десятки змін в проекти і допущення. Адже в радіусі 10-12 км проживає більше 60 тис. населення. Цілком зрозумілі хвилювання і тривога народу, адже Чорнобиль приніс біду людям і родючим укр.землям не на одне століття. Нас дивує і обурює, що комусь прийшла в голову дика ідея будівництва ХАЕС на болоті, де немає вдосталь води, родючі землі, густонаселений реґіон, де в 100 км Рівн.АЕС, яка побудована на карстових породах, і викликає не менше турбот, ніж ХАЕС. А на сьогоднішній день поставлені вимоги водокористування керівництвом ХАЕС не виконуються:

- збільшено водозабір з підземних водоймищ: за добу при дозволеному водозаборі 11,3 фактично забирається 16,7 тис.$м^3$;
- забруднені фільтраційні води ставка-охолоджувача неповністю повертаються в нього, а викидаються в р.Вілія, одночасно забруднюючи й р.Горинь;
- на ХАЕС не вирішене питання утилізації осаду стічних вод;
- очисні споруди повної біологічної очистки працюють з перевантаженням, в результаті чого 4 тис.$м^3$ за добу госппобутових стоків без ніякої очистки повертаються в ставок-охолоджувач;
- за рік роботи енергоблоку зареєстровано 64 планових і непланових зупинок, а що буде при 4-х енергоблоках?

Ніхто сьогодні не може гарантувати від другого Чорнобиля в м.Нетішино на ХАЕС. Ми не хочемо бути заложниками Мінатоменерго СРСР! Бо чим пояснити найбільшу концентрацію АЕС на Україні, яка протягом багатьох століть була житницею країни? Вважаємо рівень експлуатації АЕС загрожуючим здоров'ю населення та стану середовища.

МИ ВИМАГАЄМО!

1. Погодити з рай- і облсанепідемстанціями та отримати дозвіл головн. санепідемуправління Мінздоров СРСР на використання земель в санітарній зоні.
2. Контроль радіаційного фону, який проводиться лабораторією ХАЕС, до закриття блоку здійснювати з обов'язковою участю представників громадськості р-ну.
3. "Заморозити" будівництво ХАЕС до проведення позавідомчої екологічн. експертизи енергоблоку і проекту будівництва. Звернутися до респуб.асоціації "Зелений світ" з проханням провести дану експертизу.
4. Населення р-ну, яке знаходиться в санітарній зоні діючого реактора, забезпечити індив.дозиметрами та товарами нар.споживання згідно категорійності.
5. Міністерству охор.здоров'я СРСР переглянути дозові допустимі рівні опромінення з врахуванням наслідків Чорнобильської трагедії і враховуючи висновки відомих республ. та іноземних радіобіологів, що навіть найменше опромінення несе в собі небезпеку.
6. Учасники мітингу звертаються до громадськості, труд.колективів з закликом всю свою діяльність і зусилля спрямувати на те, щоб перетворити наші міста, села і приміські зони в зразок природокористування, повернути загублене нами неможливо, але зупинитись на сьогоднішньому рівні ми зобов'язані.

КІЛЬКА ДУМОК ПІСЛЯ ПОВЕРНЕННЯ З ФЕСТИВАЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ...

По організаційному рівню україномовні рок-фестивалі на Україні займають, мабуть, останнє місце в світі серед подібного ґатунку фестивалів у інших країнах. За моєї пам'яті таких форумів молодіжної національної культури мало б відбутися уже п'ять чи шість, але не відбулося жодного...

"УкРок" заповів довго жити лише тому, що Т-во Лева, маючи домовленість відносно коштів на проведення, передало усі справи у руки комсомолу, а не львівських рокменів; регіональний рок-блок "Червоної рути" не відбувся лише тому, що у чиновників з Києва не виникло бажання виділити фондів, а коли львівська група "ВОЛЯ" приїхала до Луцька на запрошення обл. молодіжного центру "Волинь" на фестиваль укр. авторської пісні "Оберіг-89", то вона зіштовхнулась з фактом відсутності відповідної апаратури і слізними вибаченнями організаторів /така ж доля спіткала і групи "ПЛАСТ" та "РУЇНИ ДНЯ"/.

Я не хочу всоте розповсюджуватись про те, що таке рок-культура і яким є її значення в структурі культурного життя будь-якої країни, про це відомо усім. Я не буду говорити про те, який бунтарсько-новаторський заряд несе в собі РОК і як першим відгукується на соціальну несправедливість. Я лише поділюся спостереженням, що феномен, скажімо, угорської чи польської рок-музики виникав тоді, коли в тих країнах відбувались дійсно прогресивні демократичні зрушення. щось схоже відбувається сьогодні у великих промислових центрах Росії та у Прибалтиці, тому про укр. рок-культуру говорити, мабуть, ще зарано / а точніше - вже запізно/...

Зате наші уславлені діячі культури потратили не одну тисячу слів на тему необхідності виникнення на Україні молодіжної культури, але далі ВЕРТЕПУ справа не рухається, ну і численні "гурти" дрібно спекулюють на народній творчості, а тепер ще й на творчості В.Івасюка, за допомогою зароблених на багатих укр.весіллях синтезаторів "Ямаха", які грають самі по собі... а молодіжної культури не виникає.

"А хто вам заважає заробити на інструменти і робити свій "рок"!", - обурено спитає дехто, так і не зрозумівши, що справжній РОК завжди знаходиться в контрі з Системою, а Система володіє монополією на засоби виробництва і, щоб пояснити, чому справа мало зрушує з "мертвої" точки, наведу кілька прикладів: організація пристойного виступу рок-групи коштує 1500-2000 крб., комплект звичайної концертної апаратури для концерту - 50 000 - 100 000 крб., запис магнітофонного альбому - 2000-3000 крб./1 год. роботи в студії - 50 - 100 крб./ Яке ж тут бунтарство чи новаторство? Інституту меценатства на Україні не передбачається, хоча цікаво було б пороздумувати на тему, куди ж діваються відповідні кошти відповідних відомств...

Які ж ми бачимо на сьогодні?.. Ми бачимо лише київську рок-групу "ВВ", яку нещодавно львів'яни вітали синьо-жовтими прапорами, так і не зрозумівши, що музиканти щиро познущалися над ними, як це і личить справжнім панкам, бо і стиль групи, за визначенням самих учасників, є "постпанк, схожий на жваву божевільну з українським сільським ухилом", відповідно звучить і мова в їх піснях. Це все, звичайно, дуже весело і група гідно репрезентує образ "тупорилого хохла" у республіці і за її межами...

Чи існує альтернатива? Вона існує, але з причин своєї некомерційності, небажанням розважати натовп дурними пісеньками, а бажанням примусити людей замислитися над сенсом буття і своїм місцем у цьому світі, такі групи приречені на смерть. Така ж доля і музичного авангарду, бо бізнесменам від "культури" комерційно не вигідні такі серйозні групи, не вигідні вони і чиновникам від "культури". Отже, серйозних груп на Україні не передбачається, хоча навіть у таких країнах, як Чехословаччина чи Польща вони налічуються десятками...

Кажуть, що народ має таку долю, якої заслуговує і це гарно засвідчили виступи членів укр.делегації на З'їзді нар.депутатів, на якому наші представники разом з делегаціями автономних округів та східних регіонів опинились на протилежному полюсі до платформи делегацій Москви та Прибалтики... Так само можна сказати і про культуру...

Народ, який дав світові Шевченка та Гоголя, Архипенка та Курбаса, сьогодні насолоджується шедеврами на кшалт "чічки-смерічки", живописними полотнами на кшалт "Карпатський краєвид ..." і опереточним фольклорним балаганом...

Народ, який свідомо відкидає і не підтримує свій національний авнгард, не прислухається до новаторських ідей, а шукає рятунку лише у ВЕРТЕПІ, не має майбутнього...

Який же вихід?.. Та ніякого!.. Бо я ніколи не повірю, що маститі літерати зберуться разом, скинуться, хто скільки може з своїх гонорарів, і "проб'ють" у видавництві альманах молодіжної прози власним коштом; що уславлені композитори чи виконавці запросять бодай невдалого музиканта у свої студії, щоб безкоштовно записати альбом-збірник, у який увійшла б кожна укр. рок-група, в тому числі і закордонна; щоб якесь з товариств зв'язку з українцями за кордоном знайде у собі сили та можливості, щоб придбати там апаратуру, поліграфічне обладнання чи найняти менеджерів, раз усього цього немає тут.

Може це і наївно, але справжнє мистецтво вимагає меценатства і всілякої підтримки, бо пробитись крізь бар'єри та загорожі Системи вдається мало кому і сумно дивитись, як гинуть чи продаються таланти, потрапивши у безвихідь. Можливо, варто задуматись над створенням повністю незалежного від будь-якої офіційної інстанції Фонду підтримки молодіжної культури на приватній основі або і кількох, в залежності від уподобання...

З пошаною лідер групи "ВОЛЯ", художник та письменник Юрій ПЕРЕТЯТКО.

НАЗУСТРІЧ НОВИМ ВИБОРАМ

Як нам пишуть з Києва, в усіх семи виборчих округах, в т.ч. і національному, перемогли на минул. виборах демократичні кандидати. В основному - організатори НРУ /4/, а також його активні прихильники. Але, крім цих семи, є ще 20 депут. від громад. організацій. В тому числі Б.Олійник, О.Гончар, представники Спілки композиторів та кінематографістів, кілька нейтралів. Вельми цікаві особистості були серед необраних кандидатів. Скажімо, капітан міліції Дмитро Поєзд, який створив, мабуть, перший осередок Нар.Руху в райвідділі міліції.

ВИБОРИ НА УКРАЇНІ ЧИ МАЄМО МАЙБУТНЄ ?

Ми стоїмо перед вирішальним етапом в історії України. Попереду республіканські вибори. Яким буде закон про вибори, хто буде його автором - апарат чи нарід? Ми закликаємо всіх громадян до активної позиції. Звертайтесь до культурологічних, екологічних, політичних організацій, до преси зі своїми пропозиціями щодо виборчого законодавства.

Діюча Верховна Рада УРСР - дитя сталінської виборчої системи. І їй не можна довіряти прийняття нового закону. Тільки республіканський референдум може вирішити це питання.

ЗАКОН ПРО ВИБОРИ - НА РЕФЕРЕНДУМ !

Основні принципи Закону:

1. Одна людина - один голос.
2. Прямі пропрційні вибори в Верховну Раду.
3. Прямі вибори Президента республіки.
4. Вибори на альтернативній основі /мінімум два кандидати на одне місце/.
5. Неприпустимість окружних передвиборчих зборів.

Не будемо чекати перебудову з Москви. Демократія - єдино можливий засіб уникнути краху економічного, політичного, екологічного, заколотів та страйків. Новий склад парламенту України - наша остання надія.

1.07.89 р. Координа[illegible] громадських ор[illegible]

НАМ ПИШУТЬ

Вітаю Вас, дорогі мої земляки, і поздоровляю з першим успіхом - виходом в світ інформаційного вісника Т-ва Лева "Поступ". Хочу сказати Вам словами Великого Каменяра:

Лупайте сю скалу!
Нехай ні жар, ні холод не спинить Вас
Бо Вам призначено скалу оту розбить".

Ваш перший номер вісника, який вийшов у квітні, дійшов і до мене, за тисячу кілометрів. Коли я взяв його в руки, на очі набігли сльози, чимось рідним і дорогим повіяло з його сторінок. Читаючи кожний рядок, я радів всім серцем,що нарешті наш народ хоч частково може почувати себе не на колінах, що може відкрито висловлювати свої мрії і сподівання, і в той же час, читаючи, серце наповнювалося гнівом за всі ті перешкоди, які виникають на шляху перебудови.

Так і держіть, товариші, за Вами народ! Ми теж з групою товаришів у нашому м.Марганці, що на Дніпропетровщині, створюємо свій осередок Т-ва укр. мови ім.Т.Г.Шевченка. Адже в нашому місті немає майже укр.шкіл, наші діти не знають своєї мови. За диктатора Сталіна було знищення фізичне і духовне, таким було воно і за "металіста" Брежнєва. Кращі представники укр.народу Василь Стус, Валерій Марченко, Леонід Плющ та інші, зазнали тюрем і страждань. Швидкими темпами набирають свого розвитку наркоманія і проституція. Але, засуджуючи цих людей, суспільство повинно попросити у них вибачення, що виховало їх без мови і культури. А людина, яка не знає своєї мови, своєї національної культури, не може бути Людиною - в повному змісті цього слова. Це духовні каліки.

Тому я всім серцем сприйняв Ваше Т-во і Ваш вісник.

Василь СЕМЧИШИН.

Здрастуйте,

Відкликаюся на Ваше побажання отримати інформацію про події в Естонії.

Можу сказати тільки від себе, що, на мою думку, кінцева мета і найбільше прагнення естонців, які зараз об'єдналися, дякуючи Народному Фронту, в єдине ціле - НАЦІЮ,- це незалежна держава. На жаль, майже 50 років у складі СРСР не переконали естонський народ в доцільності такого ладу. Тим більше, що опинилися вони тут по волі Сталіна, Гітлера, Ріббентропа і Молотова. А це були відомі "демократи". Правду про "соціалістичну революцію" в Прибалтиці ми, мігранти, довідалися тільки тепер. Кожного дня в наших газетах ми читаємо про те, що трапилося тут в 40-му році. Ще живі дехто з керівників того часу, хоч їх потім постаралися прибрати. Та й тисячі людей похилого віку - це свідки того часу, коли через 2 тижні після вступу в Союз почалися репресії і колективізація, про які вони знали правду і не мали ніяких ілюзій. Хоч я живу тут вже 13 років, тільки зараз до кінця зрозуміла причини тієї прірви і відчуженості, яка існувала завжди і є тепер між нами, вихованцями бюрократич. системи і естонцями, які завжди говорили правду своїм дітям.

Звичайно, вони розуміють, що вийти із нашого Союзу сьогодні неможливо з багатьох причин. І тому шукають розумні шляхи виходу із тупика.

Їх дуже бентежить те, що кожен третій, що живе сьогодні на землі їх предків, - не естонець. Більшість з цих "третіх" не знає їх мови, не цікавиться їх культурою і дуже часто взагалі ставиться з неповагою до всього естонського /крім тих благ,що дає їм проживання в цій республіці/.

Вони бачать вихід у державності мови, встановленні громадянства і у госпрозрахунку республіки. Останній за естонською абревіатурою - IME. До того ж "ime" перекладається з естонської як "чудо".

Перебудова насправді почалася тут 1 квітня 1987 р., коли творчі сили організували свій з'їзд і оголосили свої вимоги і програму дій. Це зразу ж було одностайно підтримано народом. 1 травня відбулася остання демонстрація, яка була першою в своєму роді. Всі естонські підприємства і організації несли білі, голубі, зелені транспаранти з га-

/закінчення на 7-й стор./

В редакцію надходять листи. Важко передати, як вони нам потрібні. Чи правильною дорогою йде "Поступ"? Як наше слово відлунюється в умах і серцях Що про нас думають читачі? Що хотіли б порадити? - Ось питання, які нас хвилюють.

А в листах не тільки думки та зауваження щодо нашого вісника. Читачів хвилюють політичні проблеми, зокр.виборча кампанія, яка нещодавно завершилася. Так вчитель Т.О.Практика повідомляє про порушення під час голосування на виборч.дільниці № 290. Члени виб.комісії видавали бюлетені без пред'явлення виборцями паспорта, а на зауваження автора листа гол.комісії сказав, мовляв в газетах та по радіо "була вказівка, що можна голосувати і без паспортів". Подібне, як повідомляють читачі, відбувалося і на дільниці № 66 /вул.Костюшка,11/.

На жаль, ми не можемо вмістити на стор."Поступу" всіх надісланих нам матеріалів. Просимо тих, хто хоче надрукуватися, вказувати своє прізвище та адресу, незалежно, чи Ваша стаття буде підписана справжнім ім'ям. Згідно з законом, ми не можемо використовувати анонімні листи.

Щиро вдячні Григорію Салевичу, колективу одиієї з СШ Львова, кобзарю з Київщини Василю Горбатюку та багатьом іншим за пожертви. Гроші пішли на збільшення нашого тиражу.

Пишіть нам. Віримо, що ми взаємно потрібні одне одному. На завершення хочу навести уривок з вірша вчителя Т.Практики:

Вже досить з нас!
Згадати час
Забуті заповіти
І те, що ми звемось людьми,
І те, чиї ми діти.

Олесь БОЙКО.

Стародавнє місто Юр'єв, засноване Київським князем Ярославом Мудрим як форпост для охорони Києва від татаро-монгольського нашестя, встало з попелу під назв. Біла Церква. Йому 1058 років. Це місто сумних та роботящих мешканців, пригнічених сталінським "інтернаціоналізмом", довжелезними чергами, спекулянтами і страхом перед владою, перед начальством на роботі, перед всіма, хто сильніший, байдужих до громадського життя, до своєї мови та культури. Це ми всі, хто працює на підприємствах міста суцільної хімії та шкідливої технології.

Ми - діти, онуки, правнуки працьовитих, життєрадісних та сміливих прадідів, дідів, які в боротьбі з польською шляхтою та російським самодержавством, відстоювали із зброєю в руках честь і незалежність землі української до 1654 р. і після. Ми - діти батьків, заморених голодом у 1933 р., розстріляних і таємно похованих по лісах Київщини, розсіяних по радянських тюрмах та концтаборах забитих на фронтах Великої Вітчизняної. Діди та батьки наші були громадянами своєї землі, питалися тим, чиї вони діти...

...А як ми голосували! Було аж 6 кандидатів у нар деп., а окружна виборча комісія 470-го округу залишила 1-го! І виявилося в Б.Церкві аж біля 70тис активістів, з них 55 тис.викреслили його, а 14тис не пішли голосувати. А всі решта мовчки кинули бюлетені, хоч і в душі були проти /зате ніхто чіпати не буде/. Цих останніх було більшість. "Що захочуть, те і зроблять", - сказали вони. Це і є 6-та риса "чухраїнця", про якого з сумом та гумором писав Остап Вишня. А 1987-1988 рр. були роками боротьби з "націоналізмом"з боку т-ва"Знання". Ох і чехвостили вони! Після їх лекцій не тільки рідну мову забудеш, але і як звешся!

Мій товариш по роботі у розмові віч-на-віч признався, що він націоналіст: хоч дітей і віддав до російської школи, зате вдома говорять всі рідною мовою.

Ось чому я підтримую духовно і матеріально Т-во Лева, яке не чекає, коли Б.І.Олійник випросить милостиню у вигляді закону про державний статус укр.мови, поки І.Ф.Драчу і НРУ бюрократи-антиперебудовники начіплюють ганебні ярлики, а проводить політику перебудови в національному і соціальному питаннях.

"Поступ" - це наша совість, наша надія,на краще майбутнє, народна правда!

Валерій Марченко.

/поч. на 6-й стор./

слами, підхопленими з того з'їзду. А ми, "російськомовне населення", чимчикували зі звичайними червоними на тему: "Хай живе 1 Травня - день солідарності трудящих всього світу!" Звісно, з зарубіжними трудящими легше бути солідарними. Між іншим, вперше ми побачили там окрему колону "Зеленого руху" і дізналися, що вони існують в природі.

Дуже скоро було створено Народний Фронт. НФ організував заміну першого секретаря КП Естонії, а потім - і голови уряду. Нові керівники зразу стали на сторону народу. Багато відбулося в Естонії такого, чого іншим республікам приходиться добиватися навіть ціною життя і здоров'я людей. Я вже не кажу про приниження людської гідності. Коли ми дізнаємося час від часу , як на Україні чи в Білорусії, або навіть в Москві, Ленінграді проходять мітинги, як не дозволяють людям об'єднатися в Народний Фронт, як проходили вибори, нам тут здається, що такого не може бути, що це якийсь театр абсурду. Сьогодні, 26 травня, всі ми були вражені тим, як на з'їзді нар.депутатів більшість проголосувала проти тимчасового припинення закону про мітинги і демонстрації. Ми всі тут впевнені, що всі наші депутати голосували "за". Хоч естонська делегація складається з двох непримиримих таборів.

Нещодавно наша Верховна Рада прийняла Закон про госпрозрахунок. У нього багато неприхильників, є, мабуть, і вади. Але ясно: треба комусь починати, повернути кермо і зійти з колії, яка веде всіх нас нікуди. Естонія дуже маленька республіка, відрізняється від інших /крім прибалтійських/. Вона повинна і може бути експериментальною лабораторією. Кому, як не естонцям, дати змогу вирішити економічні проблеми своєї республіки по-своєму.

Як це не дивно, ідея суверенітету об'єднала всіх естонців, хоч і серед них є немало бюрократів, апаратчиків. Що вони будуть їсти при госпрозрахунку, я не знаю. Але сила народних рухів така, що виступати проти цієї ідеї - безглуздість.

На превеликий жаль, дуже велика частина "російськомовного населення" об'єдналася в Інтеррух. По суті - вони виступають проти всього естонського: мови, культури, керівництва і навіть думок, які народжуються в естонських головах. "Інтери" всіма силами хочуть утримати Естонію у тому стилі життя, який панував тут майже 50 років. Не треба було знати мову, істотніше - бути членом КПРС. Ці два табори жили на цій землі незалежно, майже не торкаючись один одного. Свої дитячі садки, школи, групи у ВУЗах, підприємства, організації, культурні заклади, газети, програми телебачення, у кожного - своє. Зараз, коли одна з сторін, корінна нація, змогла накінець відкрито виявити свою незгоду, - це зустрілобурю протесту з другої сторони. І ця друга сторона не знайшла нічого більш підходящого, як боротися проти естонців на їх же території, свято вірячи в свою правоту.

Тепер про українців в Естонії. Євреї перші тут організували своє культурне т-во. Потім їх /товариств/ з'явилось багато. Українці "прокинулися" не зразу. В листопаді 1988 року народилося Українське земляцтво. Всі ці організації існують при Естонському фонді культури. Головне поле їх діяльності - національна культура. Не дати забутися мові, пісням, традиціям і, взагалі, відчуття, що кожен з нас не якийсь манкурт, а частина древньої, дивної і самобутньої спільності, яку породила людська цивілізація.

Але в наш час політика встромлюється і в культурні рухи. Багато українців підтримує Інтеррух. Усім нам трохи тривожно за своє майбутнє в Естонії. Та не всі ми почуваємо моральне право засісти в протилежному окопі. Тим більше, коли ми замислюємося про долю і майбутнє свого народу і своєї землі. Все-таки наша Батьківщина це - Україна.

Поки що наше найбільше досягнення - це Шевченківське свято в Естонії. Ми зробили вечір у Спілці письменників Естонії. Хор співав пісні на слова Тараса. Була біографічно-поетична композиція. Виступали естонські письменники, бандуристи зі Львова. Потім Шевч.вечір пройшов у Тарту. Там є чимало студентів в університеті та сільськогосподарській академії з України. Цій молоді скоро повертатися додому. Тому вони об'єдналися в Земляцтво і рішуче стали на сторону Нар.Фронту як Естонії, так і України. Їм тяжко зрозуміти нас, застарілих мігрантів.

Коли будете читати наші газети, може, звернете увагу, що 3 червня починаються Дні Старого міста. Це вже традиційне, любиме всіма таллінцями і гостями свято. Так от нам, земляцтву, дають честь виступити на цьому Святі. Якраз недавно у нас трапилися політичні суперечки, ради наші обміліли. Але громада вирішила виступити всупереч незгодам. Будемо співати гаївки...

Ніна М.

ХРОНІКА

18 травня відбулася чергова сесія Верх.Ради Ест. РСР. Сесія прийняла зведену концепцію госпрозрахунку ЕРСР, проти якої проголосував лише 1 депутат з 242 /решта - за/, закон ЕРСР "Основи госпрозрахунку ЕРСР" /проти 7 депутатів, утрималися - 7/ і проект Закону СРСР "Про перехід ЕРСР на республіканський госпрозрахунок", який повинен був бути запропонований з'їзду нар.депутатів СРСР /утрималися 3, решта - за/. Згідно з цими актами, у власності республіки перебувають земля, надра, повітряний простір, внутрішні та територіальні води, шельф, ліси, а також основні засоби виробництва у промисловості, сільському госп-ві, будівництві, транспорті та зв'язку, державні банки, державний житловий фонд тощо. Передбачається введення власних грошей, визначення порядку і курсу їх обміну на інші валюти /в т.ч. крб. СРСР/, досягнення вільної конвертованості естонських грошей, створення Банку Естонії. В контексті децентралізації управління передбачається заміна районів і сільрад на повіти і волості. Вводяться обмеження і гарантії міграції. Передбачаються форми власності: державна, кооперативна, громадська, особиста, дрібна приватна, мішана; допускається власність Союзу РСР, інших республік, іноземних держав /а також громадян та їх об'єднань/. Сесія прийняла також Постанову "Про ставлення до пакту Молотова-Ріббентропа" в якій визнається необхідність "дати ясну оцінку договору про ненапад, укладеному СРСР і Німеччиною 23.08.39р., а разом з ним і секретному протоколові до цього договору, за яким Сх.Європа була поділена на сфери інтересів тих держав... Внаслідок вищесказаного уряд Естонської Республіки був змушений укласти пакт про взаємодопомогу з СРСР, на підставі якого в Естонію були введені війська СРСР, що було передумовою червневих подій 1940р. За цим прийшов режим сталінського терору, і Естонія опинилася беззахисною перед великодержавним тиском". Також було прийнято Постанову "Про ставлення до трагічних подій, що мали місце у Тбілісі 9 квітня ц.р." і Закон ЕРСР "Про об'єднання громадян" /такий закон ніяк не можуть прийняти на Україні, через що і Т-во Лева досі залишається не зареєстрованим/.

13-14.06 у Таллінні відбулася Балтійська Асамблея - форум нар.рухів трьох Бальтійських країн. Асамблея прийняла "Декларацію прав балтійських націй", "Декларацію про економічну самостійність Естонії, Латвії та Литви", "Звернення до демократичних сил СРСР", резолюцію "Про злочини сталінізму" /пункт 3: "Виявити ініціаторів геноциду і безпосередніх виконавців цих злочинів, визнати злочинними такі безпосередньо винні в організації геноциду органи, як ОДПУ, ДПУ, НКВС та їм подібні; спираючись на зобов'язання СРСР з міжнародного права, створити незалежний правовий механізм на зразок Нюрнберзького розгляду злочинів проти людства". Прийнято ряд ін.документів, зокрема, укладено угоду про співпрацю /пункт 4 передбачає створення єдиного балтійського ринку, єдиної системи економічної взаємодопомоги та кредиту, єдиної інформаційної системи/.

ПОЇЗДКА ДО КИЄВА

2-3 липня фольклорна група Т-ва Лева п/к М.І. Процев'ят перебувала в Києві. Користуючись враженнями учасників, спробуємо відтворити цю подію.

У суботу Київський наук-методичний центр нар. творчості організував у Гідропарку "Свято Купала". А ввечері /як це і було колись/, після офіційного свята, за кількасот метрів, на березі Дніпра розпочалося ще одне Купальське дійство. Організаторами були дві фольклорні групи п/к Л.Ященка і тевс "Спадщина". Були і гості: фольклористи Т-ва Лева, хор "Черемош" і театр "Мета" - зі Львова, відомий бард Покальчук - з Луцька. Як і 25.06 в Синьовидному, свято проходило за сценарієм "Мети". Закінчилось воно близько 5⁰⁰ колективними співами нар.пісень. Приєдналися і сотні киян /багато російськомовних в т.ч./, які прийшли сюди одразу після денного свята. Усі вони висловлювали захоплення прадавними стародавніми обрядами і піснями, по черзі просили дозволу потримати прапор, виявляли вел.цікавість до значків з нац.символікою, висловлювали свою підтримку. Якийсь хлопчина казав: "Я тоже украинец, хоть языка и не знаю. Но я выучу! Ведь я тоже казацкого рода. И фамилия моя казацкая - Барыло!"

Вдалося відвідати засідання установчої конференції Київської регіональної організації НРУ, що проходила того дня в Буд.кіно.

Ось уривки з деяких виступів:

- секретар Спілки кінематографістів Кузнецов/один з керівників "Меморіала"/: "Альтернатива перебудові є - це бюрократичний апарат. Нереєстрація "Меморіалу" - прояв екстремізму справа". Висловив критичне ставлення до керівництва Тернопільської обл., назвав її "бастіоном застою" /приклад - виключення з партії керівн.організації СПУ Петрука-Попика/;
- два рази виступав зав.ідеологічним відділом ЦК КПУ Л.М.Кравчук: "Я не проти Нар.Руху, я проти окремих організаційних принципів, за якими формується рух... Рух повинен знайти своє місце у конкретній роботі в економіці та культурі... На хвилі перебудови з'явилися прогресивні та реакційні організації, треба недопустити реакційні в Рух... Автори Статуту стоять на марксистських позиціях, але Статут треба доповнити такими положеннями: "Рух визнає керівну роль КПРС і працює під її керівництвом. Рух негативно ставиться до реакційних організацій. Рух співпрацює з міліцією, прокуратурою, КДБ, а також з міністерствами". Про символіку: "Звичайно, червоний прапор теж був забруднений репресіями, але партія визнала це і тим самим відмила його. Жовто-блакитний теж був би відмитий, якби ті, хто за нього виступає, визнали би злочини петлюрівців і бандерівців". /Репліка ведучого Д.Павличка: "Сталін повернув білогвардійську форму, щоб підняти дух рос.народу. Може би нам зробити те саме з нац.символікою?"/. Кравчук застеріг, що сліпе повторення на Україні досвіду Саюдіса може привести до серйозних наслідків;
- письменник П.Осадчук: "Ще до опублікування Статуту НРУ з'явилася інструкція, як боротися з НРУ, яку потім розіслали в усі області. Це справді екстремізм і дезінформація";
- доцент КДУ: "Руська православна ц-ва щодо України займає шовіністичну позицію". Запропонував відкрити богословський факультет ун-ту на терені кол.Києво-Могилянської академії, критикував суч. укр.переклад Євангелія, запропонував читати Біблію по радіо;
- вчителька, гол.Т-ва укр.мови в м.Бровари: "Постанова міськвиконкому: дозволити святкування 175-х роковин Шевченка, але заборонити брати участь дітям шкільного віку";
- член-кор.АН УРСР Кислий /заст.дир.Інституту надтвердих матеріалів/: "Більшість в АН УРСР підтримує Рух. Справжній автор відомого листа академіків - Рудич/зав.відділом ЦК КПУ/. Виступ Кравчука - неприйнятний. Визнати керівну роль КПРС - взяти на себе її гріхи. Систему треба демонтувати, модель господарства - як у Швеції";
- письменник В.Маняк: "Автори голоду 1933р. - Сталін, Постишев, Косіор. А "Рад.Україна" друкує нариси про Х.Гаковського, який був ворогом укр.народу... Коли я слухав виступ Масола на з'їзді, чув слухача політгуртка 1-го ступеня, коли слухав після нього його колегу Назарбаєва - чув Спінозу";
- Є.Сверстюк, представник Укр.Асоціації Незалежної Творчої Інтелігенції: "Щербицькому і Кравчуку треба подякувати - за активізацію мас внаслідок їх опору";
- Москаленко /представник Московського Нар.Руху/: "Позиції прибалтів, України і Росії близькі...Ми пропонуємо змінити назву партії на соціал-демократичну, поки не буде побудовано справжній соціалізм";
- капітан міліції, слідчий Поезд /рос.мовою/: "Я міліціонер, але я проти однопартійної системи. При ній не збудуєм правової держави. Міліція повинна боротися з кримінальними злочинами, а не з мітингами. Коли міліція на мітингах, десь кояться злочини. Не треба висилати міліцію в ін.республіки, коли там народ хвилюється. У цих випадках треба проводити там референдуми, а їх бояться... Ми створили свою службу безпеки Руху... Якщо я ще працюю в органах, то завдяки Яворівському і Грищуку";
- нар.деп.В.Яворівський: "Немає в нас уряду справжнього, отже і державності немає. КП Литви хоче вийти зі складу КПРС, а от КПУ внаслідок своєї відсталості - давно самостійна";
- нар.деп. Конєв /Дніпродзержинськ/: "Треба на нових виборах не допустити в Ради представників партдержавного апарату, організаторів Першотравневої демонстрації в Києві 1986р. Статут НРУ - занадто м'який і занадто лояльний";
- 1-й секр. Подільського РК КПУ Салій: "Не треба захищати те, чого захистити вже неможливо";
- журналіст В.Чорновіл: "Члени УГС не претендують на керівництво Рухом, тим більше, що згідні не з усіма пунктами Статуту. Ми хочемо бути активними рядовими членами... Нищив українців не Сталін, а система... Святкувати возз'єднання Зах.України треба не 17вересня 1939р. /бо це нав'язано договором Молотова-Ріббентропа/, а 22 січня 1919р... Чому Черв.Армію 1939р. зустрічали квітами, а 1944 - кулями?"

Після того, як Чорновіл згадав про заплановану в Полтаві шовіністичну акцію "Пам'яті", ЦК ВЛКСМ, ВЦРПС, Міністерства оборони і Фонду культури СРСР на сцену вийшов Кравчук і сказав, що ЦК КПУ відправив у Москву документи з проханням відмінити свята в Полтаві.

Виступили також нар.деп.СРСР В.Грищук, представник українців Сахаліну Коляда, і викладач ПТУ Панасенко.

Наступного дня /2.07/ з 12⁰⁰ до 16⁰⁰ біля входу на Центр.стадіон проходило віче, присвячене створенню НРУ в Київському регіоні. Листівки, які повідомляли про це, зібрали до 45 тис.учасників. Площу прикрашали плакат "Вся влада Радам!" і велика кількість нац.прапорів. Ведучим був Яворівський. Виступали: лікар Коваль, етнограф Л.Орел, нар.деп.СРСР В.Черняк, українець з Литви Капкан, представник Нар.Фронту Латвії, представники УГС М.Горинь, В.Чорновіл і Ю.Бадзьо. Спробувала виступити і заст.голови міськвиконкому Менжерес, але її виступ присутні явно "не сприйняли". Закінчилося віче походом з прапорами до пам'ятника Шевченку.

К.ДАРМОГРАЙ.

Щиро вдячні Андрію ДВУЛІТУ, українцю з ПНР, за 30 крб. пожертвуваних на "Поступ".

Т-во Лева висловлює подяку мешканцям с.Великі Турії Долинського р-ну Ів.-Франківської обл. за 100 крб., переданих на його потреби.

Пишіть нам за адресою: 290005, Львів-5, а/скр.6667.